

Richard CHIZMAR

Hororový road trip,
z něhož není návratu...

VZPOMÍNKY NA MRTVÉ

VZPOMÍNKY NA MRTVÉ

Richardu Gallagherovi s vděčností a obdivem

Copyright © 2024 by Richard Chizmar

Všechna práva vyhrazena.

*Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Translation © Pavel Kaas, 2026

Cover © Zhivko P. Petrov, 2026

© DOBROVSKÝ s.r.o., 2026

ISBN 978-80-277-7310-7 (pdf)

Richard
CHIZMAR

**VZPOMÍNKY
NA MRTVÉ**

přeložil Pavel Kaas

FÖBÖS

*Jaké to zvíře, jehož chvíle přišla,
se plouží k Betlému se narodit?*

*„Druhý příchod“, William Butler Yeats
překlad Martin Hileský*

NÁVRH PROJEKTU

Datum: 18. dubna 1983

Předmět: Americká studia 301

Lektor: profesor Tyree

Členové skupiny: William Anderson, Troy Carpenter,
Melody Wiseová

Pomníky u silnic: Studie smutku a vzpomínání

Všichni je známe. Vidáme je cestou na nákup nebo na poštu nebo někam daleko na dovolenou. Drží osamělou stráž na kraji silnice. Sněhobílé křížky obklopené svíčkami a fotografiemi; plyšovými zvířátky a květinami; keramickými andělíčky a červenými či žlutými stuhami. Zpomalíme, prohlédneme si je, zakroutíme lítostivě hlavou a pokračujeme v cestě – v tu chvíli je pomníček zapomenut.

Pomníky u silnice nejen že připomínají nešťastnou smrt milovaného člověka, ale hrají také důležitou roli v procesu truchlení pozůstalých příbuzných a přátel. Často tvoří spojovací řetěz vzpomínek a pomáhají pozůstalým udržovat citové pouto se zesnulým.

Pomníky u silnic se začaly objevovat na počátku 19. století, a to především na americkém jihozápadě, zejména na území dnešní Arizony, Nového Mexika a Texasu. Mnoho Latinoameričanů umísťovalo takovéto památníčky k označení místa, kde zemřeli jejich blízcí. První takovýto zdokumentovaný památník na východním pobřeží se objevil v Connecticutu v roce 1812.

Nyní, v roce 1983, jsou tisíce takových památníků roztroušeny podél rušných dálnic, v předměstských ulicích i v odlehlých uličkách. Je jich tolik, že se v některých státech, městech či okresech mluví o legislativní úpravě a regulaci. Dokonce i o úplném zákazu. Prozatím si však tyto emocemi nabitě svatyně uchovávají charakter relativně nové a stále kontroverznější součásti zástavby.

A za každou z nich je *příběh*.

Záměrem naší skupiny je během pěti dnů procestovat autem střední a severozápadní Pensylvánii. S využitím různých vizuálních médií (fotografií, filmu a videa) plánujeme vytvořit šedesát až sedmdesát pět minut dlouhý dokument s názvem *Pomníky u silnic: Studie smutku a vzpomínání*. Tato vizuální prezentace bude doplněna dramatickým komentářem a osobními rozhovory s rodinnými příslušníky a blízkými přáteli obětí nehod.

Naši cestu zahájíme v kampusu York College a poté se vydáme na sever po I-83 a síti vedlejších silnic podél řeky Susquehanna. První večer se zastavíme v Sudbury v Pensylvánii, rodném městě člena skupiny Billyho Andersona, kde dosud stojí velmi osobní památník věnovaný jeho zesnulé matce a otci.

Odtud se vydáme klikatou cestou na severozápad a zamíříme hluboko do srdce apalačského regionu v Pensylvánii. Pojedeme bez předem naplánované trasy a budeme putovat s cílem hledat pomníky u silnic a pokoušet se objevovat srdceryvné příběhy, které se za nimi skrývají.

VIDEOZÁZNAM

(8:43, pátek 6. května 1983)

Zvuk tlumených hlasů, tmavá obrazovka.

Po chvíli se odklápí krytka objektivu a spatříme modrou oblohu a jasné slunce. Úhel kamery se posouvá a my vidíme oranžovou dodávku volkswagen s černými bočními lištami zaparkovanou u krajnice. Zadní dvoukřídle dveře jsou otevřené. Po straně, na blízkém chodníku, je vidět neuspořádaná hromada čehosi, co ze všeho nejvíc připomíná kempovací vybavení: jsou tu batohy, rybářský prut, sbalený stan, pár svítilen a složené kempinkové židle. Jsou tam také dva velké chladicí boxy Coleman a půl tuctu hnědých papírových nákupních tašek naplněných baleným jídlem.

Ze zadní části dodávky se vynoří mladá žena ve žlutých letních šatech a bílých kotníkových teniskách Chuck Taylor All Star s olivovou pletí, tmavýma očima a dlouhými hnědými vlasy svázanými do culíku. Vypadá zadýchaně. Nahé paže se jí lesknou potem. Kamera se přiblíží. Všimne si toho – a vyplázne jazyk.

„Všechno vybavení pro natáčení a focení naloženo,“ říká. „Co dál? Napřed jídlo, pak další věci?“

„Já myslím, že Billy by měl odložit kameru a začít pomáhat s nakládáním,“ říká hlas mimo obrazovku. „Už teď máme zpoždění.“

V zorném poli se objeví mladý muž, jenž nese dvě tašky s potravinami. Je drobné postavy, pleť má tmavou, na sobě khaki šortky a košili stejné barvy. Kolem krku má volně uvázaný červený šátek. Nosí brýle s tlustými obroučkami a pyšní se bujným afro účesem.

Zpoza kamery se ozve veselý mužský hlas: „Seznamte se s Troyem Carpenterem, dámy a pánové! Řekni něco, Carpe!“

Troy umístí tašky do zadní části dodávky a ohlédne se přes rameno. Posune si brýle, zamračí se a řekne: „Něco.“

Muž, jenž drží kameru, zasténá a pomalu se posouvá k okraji silnice, kde se naklání jejich společnice, aby zvedla tašku s potravinami. „Jsi na řadě, Mel. Představ se našemu zbožňujícímu publiku.“

Otočí se a její tvář rozzáří úsměv za všechny peníze. Zuby má dokonale bílé a naprosto pravidelné. Vidíme rozstříknuté pihy na nose a tvářích, když koketně zamává do kamery.

„Zdravím zbožňující publikum! Jmenuji se Melody Wiseová. Jsem tady v Yorku v Pensylvánii v toto krásné páteční ráno s nabručeným ‚zázračným dítětem‘ Troyem Carpenterem...“ Ukazuje na kameru. „... a taky je tu se mnou ‚Billy the Kid‘ Anderson, náš ctěný kameraman. Jakmile dokončíme nakládání dodávky, vyrazíme na cestu hledat věčné pravdy života – a smrti.“ Její úsměv pohasne a dívka pokrčí rameny. „To je za mě všechno. Pořád ještě napůl spím.“

„Byls skvělá,“ odpoví Billy a my vidíme, jak se před objektivem vynoří jeho rozmazaný zdvižený palec.

Pak obrazovka ztmavne a ztichne.

DEN PRVNÍ

PÁTEK 6. KVĚTNA

1

Později, když se výlet pokazil, vzpomněl jsem si na krvavějšího muže na kole a napadlo mě, jestli to nebylo znamení věcí příštích.

2

Dodávka – karavan Volkswagen Westfalia s odklápěcí střechou, který mi od chvíle, kdy jsem ho poprvé spatřil, připomínal Mystery Machine ze *Scooby Doo* – patřila Melodyině sestře.

Tamara Wiseová byla o šest let starší než Melody a chovala se k ní spíš mateřsky než jako sourozenec. Použitou dodávku koupila od starého huliče, který seděl za kasou v autokině v Richmondu ve Virginii, kde Tamara pracovala jako sekretářka v realitní kanceláři. Bylo to první vozidlo, které kdy vlastnila, a byla na ně velmi hrdá. Měla v plánu – jakmile se jí podaří nastřádat pár dní dovolené – vydat se se svým přítelem na cestu a prozkoumat pobřeží Nové Anglie, o čemž snila už jako malá.

Po zdlouhavém a místy i divokém vyjednávání Tamara souhlasila, že nám dodávku pronajme za krvavých tři sta dolarů. Naříkal jsem a sténal nad jejím vydržiduštvím, ale poté co Troy poukázal na to, kolik peněz ušetříme, když nebudeme muset platit za noclehy po hotelích, už to číslo nevypadalo tak hrozně. Nakonec jsme se dohodli, že dáme každý sto babek a podělíme se o náklady na benzin.

Aby bylo naše ponížení úplné, přílohou Tamařiny nájemní smlouvy byl ručně sepsaný seznam pravidel a předpisů:

Zákaz kouření cigaret i trávy v autě (*Tamara byla samozřejmě alergická*).

Zákaz konzumace jakéhokoliv jídla v autě (*vidíte, jak koulím očima?*).

Dodávka musí být vrácena do sedmi dnů umytá a vyluxovaná (*vcelku přijatelné*).

Při platbě půjčovního v hotovosti musí být přiložena fotokopie mého i Troyova řidičského průkazu (*pro případ, že by celý výlet byl rafinovanou ležkou s cílem unést a zavraždit Melody*).

A v neposlední řadě, dodávku byla oprávněna řídit Melody Wiseová – a pouze Melody Wiseová (*žádná škoda – řídit ten toustovač na kolečkách jsem rozhodně netoužil*).

Na spodek linkovaného listu vytrženého ze školního sešitu, na kterém byla vypsána pravidla, Tamara naškrábala své jméno. Přímo pod ním napsala úhledným tiskacím písmem naše jména a načrtlá vedle nich čáry. Melody a Troy poslušně doplnili podpisy. Já ne. V gestu tichého protestu jsem tam svým nejohybnějším škrabopisem načmáral *William Shatner*. Co jsem si pamatoval, byl *Star Trek* nejoblíbenější televizní seriál mého otce. Buď si nikdo nevšiml, co jsem udělal, nebo se rozhodli k tomu mlčet. Ne že by na tom nějak záleželo.

Aniž by to ostatní členové skupiny tušili, naše fotokopie nájemní smlouvy byla momentálně zmačkaná do kuličky o velikosti zhruba půldolaru a nacpaná do popelníku u zadních sedadel dodávky.

„Myslím, že bychom měli sjet exitem na Brookshire Road,“ ozval se Troy ze sedadla spolujezdce. Na klíně měl rozprostřenou mapu státu Pensylvánie. Zamžoural do ní a špičkou prstu kopíroval klikatou trasu. „Větší šance pro nás vidím na vedlejších silnicích.“

„Kvalita nad kvantitou?“ Melody dala znamení ke změně jízdního pruhu a zařadila se na úroveň pick-upu s károu naloženou zahradní technikou. Jeho řidič – vousy, sluneční brýle, vybledlá zelená baseballová čepice John Deere – si dodávku důkladně prohlédl a nepochybně se divil, jak je možné, že tak hezká mladá holka jede s přičmoudlým teenagerem. *Nejspíš si myslí, že zrovna odhalil probíhající únos*, pomyslel jsem si. *Nic bych za to nedal, že ten idiot zastaví na nejbližším odpočívadle a zavolá poldy.*

„Přesně tak,“ řekl Troy. Okázale si nevšímal pohledu řidiče pick-upu a začal znovu skládat mapu. „Mezistátní silnice není žádná jistota. Obětí poloviny nehod na třiaosmdesátce jsou lidi z jiných států. V žádném případě ty rodiny nevystopujeme – rozhodně tedy ne za týden.“

Melody se podívala do zpětného zrcátka. „Exit se blíží. Vyhovuje Brookshire, Billy?“

„Za mě OK,“ řekl jsem a snažil se nedat znát, že mám pusku narvanou chipsy. „Vedlejší silnice jsou každopádně mnohem fotogeničtější.“

Fotogeničtější. Pitomější výraz bych těžko hledal.

Nebylo to poprvé, co mě napadlo, jestli to, co děláme, není ukázka nevkusu. Bez ohledu na to, jak jsme to postavili – a bez ohledu na naše sebelepší úmysly –, jsem musel uznat, že celá ta věc je trochu morbidní. Možná měla moje teta Helen pravdu a je lepší nechat mrtvé na pokoji. Koneckonců, nezaslouží si snad klid? Stejně jako jindy, když se mi v hlavě začaly rojit pochybnosti, jsem ale držel klapačku

a ani nepípnul. Dokument byl v první řadě můj nápad, a kromě toho už bylo pozdě z toho vycouvat.

Kradmo jsem mrknul do zpětného zrcátka, abych se ujistil, že se Melody nedívá, narval jsem si do úst další hrst chipsů a začal co nejtišeji chroustat. Fejkové tričko Van Halen, které jsem si koupil loni v létě od pašeráka na promenádě v Ocean City, bylo na prsou poseto jasně oranžovými drobkami. Naklonil jsem se a ledabyle je smetl na podlahu, abych zlikvidoval důkazy.

Dnes ráno, když jsme stáli před Melodyiným bytem, si hodila čtvrtákem, aby určila, kdo z nás pojedje jako spolujezdec. Padla hlava, takže vyhrál Troy, a přestože jsem byl zpočátku zklamaný, teď už jsem byl přesvědčený, že jsem na tom spíš vydělal. I přes veškerou výbavu vmáčknutou do zadní části dodávky tu bylo pořád dost místa pro nohy, a co bylo nejlepší, měl jsem tuny mlsání na dosah ruky. Nemluvě o tom, že ze svého výhodného místa vzadu jsem nemusel fungovat jako navigátor.

„Krucifix!“

Troy, jako by mi četl myšlenky, hodil zmuchlanou cestovní mapu na palubní desku. „Premiant v testech z logiky a já ani nesložím zasranou...“ Vítr mapu nadzvedl a pokusil se ji vyhnat ven otevřeným oknem. „Do hajzlu...“ Troy ji v letu popadl, zmačkal si ji na hrudi jako harmoniku a mrštil jí na podlahu, kde ji přišpendlil podpatkem boty. Než jsem se zmohl na slovo, otočil se a zamával mi prstem před obličejem. „Nechci to slyšet, Billy!“

Melody se ušklíbla do zpětného zrcátka a sjela exitem z dálnice. Za sebou jsme nechali dva proudy mezistátní I-83 ženoucí se na sever. Předklonil jsem se na sedadle, připravený pobavit se na Troyův účet, ale na poslední chvíli jsem se rozhodl, že to neudělám. Na štourání v sršním hnízdě je ještě brzy. Na to bude dost času později. Místo toho jsem odpověděl: „Ani slovo, příteli.“ Pak jsem se jen opřel a zavřel oči.

Ve svých osmnácti letech byl Troy Carpenter ve skupině nejmladší – loni na jaře absolvoval o rok dříve střední školu – a také nejchytřejší. Technicky byl ještě v prváku na York College, ale už studoval hned dva hlavní obory – účetnictví a angličtinu – a všechno nasvědčovalo tomu, že za pouhé tři roky dosáhne titulu. Pokud tedy dřív neskončí v nemocnici s prasklým žaludečním vředem. Říct o Troyovi Carpenterovi, že je nervák, byl podobně slabý výraz jako třeba to, že vrchol Mount Everestu nabízí docela slušný výhled do okolní krajiny.

Jednou jsem viděl, jak se Troy v podstatě nervově zhroutil kvůli parkovacímu lístku za pět dolarů, který zůstal na řídítkách jeho mopedu. Jindy jsem mu zase musel rozmluvit úmysl poslat profesorovi literatury a sexuality vzteklý dopis s výhrůžkami, jež už byly hodně přes čáru, protože dotyčný měl tu drzost dát Troyovi osmdesát osm bodů za pololetní esej. A vím, že zůstat dvacet bodů pozadu za perfektním skóre SAT testu ho skutečně hlodalo na duši. Mylantu lokal jako vodu a antacid cumlal jako mátové bonbóny. Málodky naspal víc než čtyři, nanejvýš pět hodin, a někdy se celý den ani neobtěžoval najíst.

Upřímně jsem se o toho kluka bál – a zároveň musím přiznat, že se stal snadným terčem mých skopičin. Bylo prakticky nemožné strávit delší dobu ve společnosti Troye Carpentera a nebavit se jeho výstřednostmi. Míval častější výkyvy nálad než těhotná žena v domácnosti, co čeká dvojčata. Jeho špatnému hudebnímu vkusu (country and western, proboha, a čím větší cajdák, tím lepší) dokázal konkurovat snad jen příšerný vkus, co se týče oblékání. Byl zarputilým vyznavačem konspiračních teorií a samozřejmě vášnivým obhájcem existence Bigfoota i lochneské příšery a měl pramálo trpělivosti s lidmi opačného názoru.

Nejnovější pastí, do které se chytil, byly pověsti o existenci sofistikované síti podzemních tunelů vedoucích z Baltimore City až do Washingtonu, D. C. Troy trval na tom, že vládní úředníci používají tyto skryté tunely pro hanebné účely, například pro obchod s drogami. Bombardoval zprávami reportéry novin *Baltimore Sun* a *Washington Post*, ale zatím se mu nikdo neozval.

Navzdory tomu všemu jsme se s Troyem během jarního semestru sblížili. Uvědomil jsem si, že ho škádlim čím dál méně, a namísto toho ho spíš chráním. Skoro jako starší bratr. Možná byl jako dospívající tornádo hormonů sužované úzkostmi, ale byl to také ten nejoriginálnější a nejhodnější kluk, jakého jsem kdy potkal. Troy Carpenter neznal nic takového jako skryté úmysly. V dobrém i zlém to byl pořád prostě Troy. A jakmile si mě konečně pustil k tělu a já ho *opravdu* poznal, nebylo těžké pochopit, proč se chová, jak se chová.

5

„Za jak dlouho... Apalačských...?“

„Přijde na to,“ řekla Melody. „... zítra večer... nezdržíme moc dlouho v Sudbury.“

„... hory?“

„... na tom bude... ti lidi *můžou* být zvláštní...“

V oparu dřímoty v teplém slunečním světle pronikajícím dovnitř oknem dodávky jsem vnímal přerušované útržky hovoru. Asi jako když posloucháte rozhlasovou stanici se slabým signálem.

„... nejsou nebezpeční?“

„... o tom mluvili... bude v pohodě...“

„... vidět černého.“

Troy měl jako obvykle obavy. Po přečtení několika článků pojednávajících o buranských stereotypech lidu Apalačských

hor se ho zmocnil děs z toho, jak nás místní přijmou. „*Jen se na nás podívej*,“ zavtipkoval s pohledem upřeným na náš odraz ve výloze obchodu s potravinami, když jsme si dělali zásoby na cestu. „*Přidej ještě blondatou kočku a jsme jako reklama na Benetton*.“ Na klidu mu nepřidal ani film *Jížanská pohostinnost*, který jsme si nedávno půjčili. Je to o skupině víkendových válečníků z Národní gardy na manévrech kdesi hluboko v louisianských bažinách, kde je začnou pronásledovat a zabíjet po zuby ozbrojení Cajunové se zkaženými zuby.

„... jen pro jistotu.“

„... to jsou fámy...“

„Ne že... se cítil líp.“

6

Ačkoliv ochotně přiznával, že má strach z hadů, švábů, krys, duchů a mnoha dalších potenciálních nebezpečí, v životě Troye Carpentera existovali dva opravdu velcí strašáci. Prvním byla ztráta stipendia. Jako student střední školy navštěvoval prestižní Calvert Hall School díky dvěma akademickým grantům poskytnutým Maryland State Board of Education a nezávislou radou absolventů. Jak jinak by mohlo dítě ze třetí generace obyvatel Cherry Hillu vystudovat mezi nejlepšími pěti procenty ročníku na soukromé katolické instituci s ročním školným dosahujícím pětimístné částky?

I teď na York College se držel jen díky stipendijní podpoře. Navzdory tomu, že potřeboval pouze udržovat studijní průměr 3,0, aby měl plné stipendium – a ani jednou se byť jen vzdáleně nepřiblížil poklesu pod 3,85 –, šoural se po kampusu jako ztělesněná předtucha blížící se zkázy. Budto uspěje a něco z něj bude, nebo se vrátí do špinavých ulic

Baltimoru, kde polovina kluků, s nimiž vyrůstal, byla už po smrti nebo ve vězení. Každodenní nátlak takovýchto myšlenek by dokázal paralyzovat i emocionálně nejvyrovnanější studenty – což můj přítel zjevně nebyl.

Jeho druhým velkým strašákem bylo zklamání rodičů. Troyův otec Raymond, vyznamenaný veterán vietnamské války a bývalý dělník na montážní lince, který byl trvale invalidní od té doby, co přišel o kus pravé nohy při nehodě v továrně, byl tím, kdo seznámil Troye s divy literatury. Jejich řadový domek na Hanover Street byl sice vybaven nábytkem z bůhvíkolikáté ruky zakoupeným na bleších trzích na parkovištích a v místním Goodwillu, ale četné police s knihami lemující stěny jen přetékały literárními poklady – stohy pevných vazeb i paperbacků, z nichž většina pocházela z různých knihovných výprodejů. Bylo tam všechno od Hemingwaye po Bradburyho, od Faulknera po Haleyho, od Joyce po DuBoise. Kompletní díla Langstona Hughese a Jamese Baldwin a díla od Toni Morrisonové dosud zaujímal zvláštní čestná místa. Úzká police v chodbě v patře byla věnována dílům velkých světových básníků. Keats a Cummings, Shakespeare a Poe, Whitman a Frost. Na dně skříně v Troyově ložnici byla dokonce schovaná krabice se starými komiksy – nebo „obrázkovými knížkami“, jak jim říkala paní Carpenterová. *Star Wars* a *X-Men*; *Neuvěřitelný Hulk* a *Classics Illustrated*; *Tales of the Unexpected* a Troyův nejoblíbenější komiks *Fantastická čtyřka*. Většině z nich chyběly obálky, ale Troyovi to bylo jedno. Pro něj byla nejdůležitější slova.

Troyova matka Claudia pracovala v jídelně v nedaleké nemocnici Union Memorial. To ona byla autoritou rodiny. Vše u nich stálo na přísných pravidlech a konzistentních hranicích a houževnaté lásce – ale vždy s důrazem na lásku. Podle Troye uměla ta nejlepší objetí na světě. Taková, díky kterým se cítíte bezpečně a silní a jako byste mohli lézat. Bez ohledu na to, kolik vám je let. To léto předtím, než

nastoupil na vysokou školu – když jeho otec odcházel na pravidelnou partičku karet s přáteli ze sousedství –, trávil Troy a jeho matka téměř každý sobotní večer válením se na pohovce. Dívali se přitom bez výběru na to, co zrovna dávali v televizi, a pokud měli rozehranou hru, střídali se o reklamách u scrabblu. V rámci přípravy na tyto večery se zásobili bonbony z obchodu na rohu – M&M's a jahodové Laffy Taffy pro Troye, Hershey's Kisses a SweetTarts pro matku – a sáčkem s úžasným vynálezem nového občerstvení: popcornem vypraženým v mikrovlnce. Někdy když byl film dlouhý, jim jeden sáček nestačil a dopřáli si i druhý. A na másle nešetřili. Troy o domově moc často nemluvil, ale když se občas rozpovídal, bylo vidět, jak moc mu ty sobotní večery s mámou chybí.

Na rozdíl od většiny mladíků v jeho věku Troy svou lásku a oddanost vůči rodičům nijak neskrýval. Výsledkem bylo, že dostal svůj poctivý díl většinou dobromyslného špičkování. Jeho spolubydlící Brent – frajírek z Washingtonu, D. C., ohozený vždycky podle poslední módy – mu záhy začal říkat „mamánek“, ale to skončilo, jakmile ho Troy začal doučovat matematiku. Každou neděli večer, přesný jako hodinky, Troy volal domů na účet volaného z telefonní budky ve vestibulu koleje, a nejméně dvakrát týdně posílal domů pohlednice s ručně psanými vzkazy (obvykle informoval o svých známkách a o tom, co měl ten den k večeři). Pouhá myšlenka na to, že by udělal něco, co by jim mohlo způsobit hanbu nebo zklamání, dokázala Troye uvrhnout do emocionální vývrtky. Teprve nedávno, když mi Troy dal přechíst záznam v deníku, který použil v hodině tvůrčího psaní, jsem konečně pochopil proč.

Silnice připomínala labyrint krvavých stop. Vypadalo to jako červená barva. Když ho střely zasáhly, utíkal. Jednou ho trefili do zátylku a pak ještě do ramene. Když

přijela policie, přikryli ho špinavou dekou a nepustili mě k němu. Odstrkali mě zpátky na chodník se všemi ostatními. Bylo jim jedno, že jsem jeho bratr. Bylo jim to jedno.

V srpnu 1975 se Troyův osmiletý bratr Morgan stal obětí střelby z auta. Nějak to souviselo s obchodem s drogami. Hrál stickball s kamarády na ulici před Carpenterovic domem. Tyhle spontánní zápasy byly v Cherry Hillu pravidelným jevem a často přitahovaly publikum. Toho dne přihlížel i jistý Tyrone Chester, pro většinu lidí z okolí známý jako „Velká hlava“. Seděl nedaleko na verandě a obědval. Chester byl profláknutý dealer heroinu a zamýšlený cíl střelby. Troy tam měl být – ve skutečnosti byl zápas jeho nápad. Vymyslel to ten den ráno, když se s bratrem dělili o slurpee cestou domů ze 7-Eleven –, ale pak usnul u televize na podlaze v obýváku. Za chvíli ho probudila střelba. Incident se dostal na titulní stránku *Sun* a na všechny čtyři místní televizní zpravodajské kanály, ale střelce nikdy neidentifikovali.

Oba bratři snad už ani nemohli být odlišnější. Troy byl knihomol, šoumen a šašek spokojený sám se sebou. Morgan byl tišší, spíš introvert, a zdaleka nejlepší sportovec na škole. Jeho smrt rodiče téměř zlomila. Když se nad tím zamyslím, tak nebýt Troye, opravdu věřím, že by tomu tak bylo. Během let následujících po střelbě je z toho dostával skoro sám a snažil se dát jim naději. Vyhýbal se problémům, o které v jejich čtvrti nebyla nouze. Přihlásil se jako dobrovolník do dobročinné společnosti a nedalekého pečovatelského domu. Ve škole si radikálně vylepšil prospěch. Když přišla i školní ocenění, byla mu nabídnuta stipendia. Pocit zkázy pomalu, ale jistě slábl a tři Carpenterovi se opět začali cítit jako rodina.

Troy nám o tom všem vyprávěl jedné noci v Melodyi-
ně bytě poté, co nám rozkoukaný díl seriálu *Magnum P. I.*

prerušila mimořádná zpráva o střelbě z auta v centru Philadelphie. Když domluvil, v místnosti nezůstalo jedno oko suché. Po vyslechnutí toho, co se stalo bratrovi, a zejména po přečtení jeho deníku, jsem si uvědomil, že pokud chtěl Troy zachránit svou rodinu, nezbylo mu než vzít na svá hubená ramena všechnu tíhu světa – a to ve věku, kdy nebyl ani dost starý na to, aby mohl volit nebo si koupit karton piv. Tlak, který na něj dennodenně doléhal, musel být k nesnesení.

Nejednou jsem se ze všech sil snažil přimět ho, aby se uvolnil. Ve Philadelphii jsme zkusili koncert Eddieho Murphyho, taky několik nočních tahů po místních studentských barech (zkuste sehnat falešný průkaz pro týpka, co vypadá jako kreslená sova v reklamě na lízátka Tootsie Pops), výlet s piknikem v parku Codorus, a dokonce hlučný študácký večírek se živými kapelami. Veškeré snažení vedlo k poměrně nevalnému úspěchu – a korunu tomu Troy nasadil, když mi po jediném panáku tequily kompletně pozvracel zbrusu nové niky.

Asi před měsícem jsem se rozhodl, že mu dám přezdívkou. Nadčasová tradice studentských bratrstev, i když ani jeden z nás k žádnému nepatřil – nemyslel jsem to zle a napadlo mě, že mu to třeba pomůže cítit se víc jako jeden z nás. Zpočátku jsem byl v pokušení říkat mu „Vejr“ – což byla první věc, která mě napadla kvůli jeho zjevné inteligenci a způsobu, jakým mu brýle zvětšovaly jeho už tak věčně vykulené oči –, ale věděl jsem, že by to nevzal. Pak mě napadlo, že by se mohl hodit „Oscar“ – po vnějším polaři týmu New York Yankees Oscaru Gambleovi, hrdém majiteli největšího afra v baseballové Major League. Když jsem to ale nadhodil, Troy se na mě podíval, jako bych měl dvě hlavy, a řekl suše: „*Nebud' směšný. Já jsem kluk z Baltimoru. Nechci mít nic společného s těmi zatracenými Yankees.*“ Nakonec zvítězil „Carp“. Geniální tah, myslel jsem si, krátká a jednoduchá slovní hříčka s jeho příjmením. Zatím se to ale nijak zvlášť

nechytlo. Vlastně vůbec. Jak už jsem řekl – u Troye, co jste viděli, tak to zkrátka bylo. Troy byl prostě... *Troy*.

7

Nebyl jsem si jistý, jak dlouho jsem dřímал.

Otevřel jsem oči, do nichž mě okamžitě bodlo oslepující sluneční světlo za oknem dodávky, párkrát jsem zamrkal a pak jsem si uvědomil, kde jsem. Se zasténáním jsem oči zase zavřel.

Den první. Dopoledne. Nebo možná už časně odpoledne. Ať tak či onak, týden v téhle kraksně bude nekonečný. Po chvíli jsem se přinutil oči znovu otevřít a zamžoural jsem z okna na zvlněné zelené kopce. V dálce se třpytil rybník. Ještě dál bylo vidět remízek a kolem něj krávy. Z rádia znělo až příliš hlasitě *Let's Dance* od Davida Bowieho. Cítil jsem, jak se začíná ohlašovat nastupující bolest hlavy.

„Myslíš, že měl nehodu?“

„Nejspíš,“ řekla Melody. „I když mířil opačným směrem, než je nemocnice.“

„To kolo vypadalo v pořádku. Neviděl jsem žádné poškození.“

„Já jsem hlavně ráda, že jsem ho nesrazila. Dovedeš si představit, kdyby...“

Mluvili o muži na kole z dnešního rána. Jakmile jsme dokončili nakládání, šla se Melody dovnitř rozloučit se spolubydlící – velmi milou starší ženou jménem Rosalita – a já s Troyem jsme čekali u dodávky. Po pár minutách byla Melody zpátky s miskou domácích plněných taštiček empanadas. Voněly neodolatelně i přes potravinářskou fólii. S krúčením v žaludku jsem od Melody misku ještě teplou z trouby vzal a uložil ji do jednoho z chladicích boxů. Pak jsme konečně vyrazili.

Co se dělo dál, si vybavuji jako zpomalený film:

Když jsme zastavili na stopce, Troy se na sedadle spolujezdce otočil a podíval se na mě. Jasně jsem na něm viděl, jak je nervózní. Jeho vykulené oči ještě zvětšené brýlemi byly přímo obrovské. „Zmínil jsem se někdy, že občas mám docela hrozné noční můry?“

Melody si najela předí dodávky mírně do křižovatky. Rádio bylo vypnuté, takže jsem zřetelně slyšel rytmické *tik-tik-tik* blinkru. Předklonila se, rozhlédla se na obě strany a začala odbočovat doleva do Margrove Street.

V tu chvíli jsem Troyovi odpovéděl: „Skvělé, a já jsem s tebou ve stanu. Možná bych měl...“

Melody dupla na brzdy –

– právě když se těsně před námi prohnal chlap na silničním kole. Přední blatník dodávky minul o nějakých patnáct, nanejvýš dvacet centimetrů.

I když se kolem nás jen mihnul, detaily jsem vnímal naprosto jasně. Neznámý sebevrah byl vysoký a štíhlý chlápek, třicátník, možná čerstvý čtyřicátník. Počínající pleš. Hubené nohy porostlé hrubými tmavými chlupy. Na sobě měl tmavě modré atletické šortky a obyčejné šedé tričko. Po krku a hrudi mu stékaly tmavé pramínky, jež jsem zpočátku považoval za špinavý pot, a vsakovaly se do trika na prsou.

Jenže to nebyl pot.

Vypadalo to jako krev.

Jeho tvář vypadala jako karmínová maska.

Dokonce i zuby měl potřísněné červenou.

V hrůzostrašném úsměvu cenil zuby.

A pak jako mávnutím kouzelného proutku zmizel – pohlcený ranním provozem.

„CO TO SAKRA BYLO?!“ Melody si div nepřelezla Troyovi na klín, aby na toho chlápka lépe viděla.

„Nemám tušení,“ vykoktal. „A nemyslím... že to chci vědět.“

„Pojedem za ním?“ zeptala se Melody.
„A důvod?“ ozval jsem se a dál jsem zíral z okna.
„Nevím... možná mu zkusit pomoci?“
„No tak teda za mě jasné *ne*.“ Troy odmítavě zkrřížil ruce na prsou a otrásl se. „Ten chlápek vypadal jako samotný ďábel.“

Melody pozvedla obočí. „Ďábel na kole?“

Než stačil Troy odpovědět, řidič za námi zatroubil.

Melody se zamračila do zpětného zrcátka. „No jo, aby ses nepodělal!“

Znovu se rozhlédla na obě strany, jestli nejede auto – nebo další magor na kole –, a zahnula doleva na Margrove Street. Vyjeli jsme směrem, z něhož muž přijel. Naklonil jsem se dopředu a hledal na vozovce stopy krve nebo známky nehody, ale nic jsem neviděl. Ujeli jsme dva bloky a pořád nic a pak už musela Melody odbočit doprava na Logan a zařadit se do nepřetržitého provozu směřujícího na sever. Výprava konečně zahájena, ovšem bez rozluštění záhady toho zatraceného cyklisty.

8

Všichni tři jsme se sešli před pěti měsíci na hodině amerických studií profesora Tyreeho.

AMST301 – jak zněla značka kurzu v katalogu pro jaro 1983 – byl jedním z nejpopulárnějších volitelných předmětů na York College. Profesor Marcus Tyree, který nedávno oslavil dvaatřicátý rok na fakultě, byl vysoce uznávaný jako charismatický a inovativní pedagog, který se snaží vyjít studentům vstříc a navázat s nimi kontakt. Jeho přednášky vždy přitahovaly nejbystřejší mladé mozky na akademické půdě. Melody Wiseová a Troy Carpenter byli vzorní studenti s vynikajícími výsledky v minulosti. Ti do jeho kurzu patřili.

Zato já... Billy Anderson, naprosto nezajímavý, průměrný druhák, zotavující se troska, sirotek zmítaný úzkostmi... já se sem moc nehodil. Už fakt, že mě do AMST301 vůbec nechali zapsat, se rovnal zázraku.

Celé se to seaběhlo takhle:

Po nepřilíš nadějném prvním ročníku – velmi eufemistický způsob, jak vyjádřit, že jsem vybuchnul ve většině předmětů a hrozilo mi vyloučení ze studia – jsem strávil léto roku 1982 vozením betonu na stavbě a sem tam nějakým tím večerním kurzem v naději, že bych si snad mohl zlepšit studijní průměr. Když jsem nepracoval nebo nebyl ve škole, držel jsem se v ústraní a zřídka opouštěl svůj podkrovní byt s výhledem na řeku. To léto jsem hodně koukal na televizi. Luštil jsem novinové křížovky. Sám jsem se naučil hrát na kytaru. Jednou za čas, když na mě padnul neklid, jsem se vydal sám do města a zašel si na zápas Phillies, pokud se mi povedlo chytit některé z levných míst na levé straně tribun.

Většinou jsem se snažil držet se co nejdál od barů. Do konce i v bezstarostném věku osmnácti let – s falešným průkazem totožnosti zakoupeným za čtyřicet babek a schovaným v peněženke – jsem poznal, že moje pití začíná být problém.

Než nadešel svátek 4. července, měl jsem už ze stavby věčně spálený zátylek a na dlaních tvrdé mozoly. Občas jsem měl potíže s hraním na kytaru a do většiny triček jsem se už nevešel. Tvrdá dřina pro mě byla dobrá, a to nejen kvůli nárůstu svalů. Bylo to dobré pro mou duši. Vlastně jako bych osm nebo devět hodin denně potil své demony. Nebo alespoň některé z nich.

Na konci každého týdne, když se kmenoví zaměstnanci rozjížděli v pick-upech z parkoviště a výplaty jim propalovaly díry v džínách, jsem byl příliš unavený, než abych je následoval do města a zadělával si na problémy. O víkendech

jsem spal až do poledne a pak pral, co se přes týden nahromadilo. Každé pondělí jsem si o polední pauze zašel přes ulici do First National Bank a uložil výplatní šek. Peníze jsem nepotřeboval – výplata pojištění z nehody mých rodičů mi nesla úroky na spořicímu účtu – ale přesto jsem na sebe byl hrdý.

Málokdy jsem cítil osamělost nebo stesk po domově. Vlastně jsem byl raději sám. Takhle to bylo jednodušší. Většina mých starých přátel ze Sudbury se to léto vrátila z vysokých škol časně. Vybalili si kufry, usadili se zase v pokojích a pokračovali tam, kde skončili. Brigáda v nákupním centru nebo na koupališti. Noční vysedávání v bistru Scoop and Serve nebo v autokině. Popojíždění po vedlejších silnicích s kartonem piva a rádiem na plné pecky nebo sjíždění řeky na duších z pneumatik. Rybolov. Míčové hry. Honění sukní.

Jen pouhá představa toho všeho mě unavovala. Odstěhoval jsem se a snažil se neohlížet. Neměl jsem sebemenší zájem vzpomínat ani se vracet – nebo se dokonce snažit zůstat s nimi v kontaktu. Po té nehodě se ke mně všichni začali chovat jinak. Jako bych se pro ně přes noc stal někým cizím. Někým, komu se lidé jen těžko dokážou podívat do očí. Kamkoliv jsem vešel, neunikly mi kradmé pohledy a šepot. Bože, jak já jsem to nesnášel. Když jsem se nastěhoval do nového bytu, ani jsem se nenamáhal nechat si zapojit telefon. Kdo by ho nakonec potřeboval.

V průběhu léta mě několikrát potčila nečekanou návštěvou teta Helen, obvykle s autem nacpaným potravinami, aby mi doplnila zásoby. Bylo milé ji vidět a část mého já byla vždycky smutná, když přišel čas se rozloučit. Další část mého já – a ji by hluboce ranilo, kdyby věděla, že to tak cítím – však zaplavila úleva, když jsem sledoval, jak odjíždí. Jakkoliv jsem ji miloval, teta byla pozůstatkem mého minulého života. Nežádoucí *připomínkou*.

Po jejích návštěvách jsem často nemohl usnout. Zíral jsem do stropu a hlavou se mi honila tsunami temných myšlenek a hořkosladkých vzpomínek. Ty noci mi připadaly nekonečné, pusté a docela děsivé, a když jsem konečně usnul, obvykle až nad ránem, téměř vždy se mi zdálo o rodičích.

Přesto jsem měl alespoň na chvíli během toho léta pocit, že se mé úsilí vyplácí. Ve večerních kurzech jsem dosáhl hodnocení A- a B, a když studenti dorazili zpět do kampusu na podzimní semestr, moje sebevědomí bylo na vzestupu. Při registraci jsem si na řádné studium zapsal osmnáct kreditů. Už jsem nepracoval na stavbě, takže jsem měl na školu dost času. Barům jsem se dál usilovně vyhýbal. Přihlásil jsem se na basket. Začátkem října jsem dokonce zajel o prodlouženém víkendu na návštěvu k tetě Helen. Když byla o něco později zveřejněna průběžná klasifikace, v šoku jsem zjistil, že mám čtyřikrát A a dvakrát B. Musel jsem to několikrát překontrolovat, abych se ujistil, že to není chyba, a ne, nebyla.

Nedlouho poté jsem v jídelně narazil na svého lektora ekonomie pana Skelleyho a ten mi doporučil, že bych se měl příští semestr zajímat o lekce amerických studií profesora Tyreeho. Předregistrace začíná za týden, vysvětlil mi s ústy plnými krutího sendviče, a on a Tyree jsou prý dlouholetí kolegové a partneři v raketbalu. Ten předmět je velmi populární a kapacita se obvykle zaplní okamžitě, ale on prý by byl víc než rád, kdyby za mě mohl ztratit slovo. Polichocen jsem mu poděkoval za velkorysost a odešel, aniž bych očekával, že z toho něco bude. Na americká studia 301 jsem se přihlásil začátkem příštího týdne – a ke svému překvapení jsem byl okamžitě přijat.

Stále jsem se sobě méně nesmířil s tím, co se stalo rodičům – často jsem se probouzel vzteklý, smutný a zmatený –, ale už jsem se ve svém životě necítil úplně bezradný. Poprvé od té nehody jsem měl nějaké směřování a orientaci. Už jsem nepil a mnohem lépe se mi dařilo potlačovat nutkání

si dopřát. Lépe jsem spal i jedl. Trochu jsem i cvičil. Dokonce jsem na angličtině potkal dívku, která se mi docela líbila. Vlastně jsem začínal vkládat naděje v budoucnost.

A pak přišly prázdniny – a všechno šlo do hajzlu.

9

VIDEOZÁZNAM

(13:49, pondělí 2. května 1983)

Učebna je prázdná.

„Zkouška... jedna... dvě... tři... čtyři... pět...”

Jak se kamera pomalu otáčí dokola, vidíme tucet řad stolů a židlí táhnoucích se od přední části místnosti dozadu. Pět nebo šest stolků v každé řadě. Je to úzká místnost. Stěny jsou pokryté mapami, grafy a rejstříky. Vpředu je na stupínku velký kovový stůl. Za ním velká tabule pokrytá chaotickými zápisy. Jediné dveře jsou zavřené a visí nad nimi označení únikového východu.

„... šest... sedm... osm... devět... deset...”

Obraz se rozmaže a poté se rychle znovu zaostří, když se kamera zaměří na tabuli. Divákovi se naskytne pohled na slova ROANOKE a CROATOAN a číslovku 1590, jež vzápětí mizí z dohledu...

... a pak mimo obrazovku slyšíme bouchnutí dveří.

Vzápětí se rozezná hlučný, bouřlivý hlas. „Billy! Moc se omlouvám, že ruším!”

Kamera se náhle stočí doleva – a zaostří na prosedivělého muže. Profesor Marcus Tyree se přes neposlušný plnovous doširoka usmívá a v náručí nese hromadu knih. Přejde k velkému stolu v přední části místnosti a se žuchnutím je odloží.

„Nic se neděje, profesore. Jen zkontroluji kameru. Je vážně úžasná.”

„Poděkuj katedře audiovizuální techniky.” Posadí se za stůl – a slyšíme, jak pod jeho vahou zasténá židle. „Jsem rád, že vám to vyšlo.”

„Jen proto, že jste pomohl.”

„Rád se přimluvím... i když přiznávám, že jsem pořád trochu nervózní z toho, že vy tři vyrážíte ven sami.“

„To nemusíte. Bude to zábava.“ Když Billy popojde blíž, naskytne se nám roztřesený záběr na profesorova potetovaná předloktí. „Melody na mě dohlédne a já zase na Troye.“

„A kdo bude hlídat Melody?“

„Ta holka se o sebe dokáže postarat, věřte mi.“

Oba se rozesmějí.

10

Na York College vyšel poslední den zkouškového období před vánočními prázdninami na úterý jednadvacátého prosince. V jedenáct jsem měl ještě zkoušku z britské literatury – a bylo hotovo. Semestr oficiálně ukončen. Esej na téma Emily Brontëová jsem měl hotovou za necelou hodinu a vyšel jsem ven do zimní pohádky. Z břidlicově šedé oblohy vytrvale padal mokrá sněh. Země už byla zasypaná a převážně opuštěný kampus připomínal pohlednici z Nové Anglie. Když jsem šel ke svému autu, zaslechl jsem z dálky smích a radostné výkřiky skupinky sáňkařů na kopci před knihovnou a party dětí ze základní školy, která si užívala koulovačku přes rybník. Ještě týden nebo dva takhle mrazivého počasí a budou bruslit a hrát hokej. Když jsem vyjel z parkoviště a v rádiu hrála *Tichá noc*, měl jsem pocit, jako bych jel uvnitř sněhové koule. Nadšený, že mám zkoušky hotové, jsem zbytek odpoledne strávil vánočními nákupy. Později toho večera jsem šel na pizzu a pivo s kluky z basketu. Bylo to poprvé za celou sezónu, co jsem přijal pozvání, abych se k nim přidal. Když se mě servírka zeptala, co si dám k pití, požádal jsem ji o džbáněk spritu. Nikdo u stolu k tomu neřekl ani slovo.

Když jsem se později v noci vrátil do bytu, zabalil jsem jediné dva dárky, které jsem koupil – stříbrný náhrdelník

a sadu porcovacích nožů. Obojí pro tetu Helen. Nebyl jsem si jistý, jestli se jí bude líbit, co jsem vybral, ale napadlo mě, že by ten náhrdelník mohla nosit do kostela, kdyby chtěla, a noži krájet zeleninu, co pěstuje na zahradě. Souhlasil jsem, že strávím vánoční týden u ní v Sudbury, a vlastně se na to docela těšil.

Zabalené dárky jsem nechal na kuchyňské lince vedle klíčů, napustil si sklenici vody z kohoutku a chystal se do postele. Jakmile jsem se uvelebil pod dekou, zapnul jsem televizi. Na kabelovce dávali *Bílé Vánoce*. Okamžitě jsem ucítil, jak se mi vzadu v krku dělá knedlík. Tohle byl oblíbený film mé matky. Než jsem vyrostl, viděli jsme ho doma společně nejméně tucetkrát a nejspíš víckrát. Vždycky k němu připravila horkou čokoládu s maličkými maršmelouny a zhasla světla, abychom si připadali jako v kině.

V mé temné ložnici začali Bing Crosby a Danny Kaye, oba oblečení v improvizovaných havajských hula sukních, na obrazovce tančit a propěvovat o oddaných sestrách...

... a já jsem na okamžik – zato tak jasně a zřetelně, jako by seděla přímo vedle mě – zaslechl matčin hlas, jak zpívá spolu s nimi.

Mělo mi to udělat radost.

Mělo mě to vrátit do vzpomínek.

Měl jsem se při tom usmívat.

Ale nestalo se tak.

Místo toho se mi srdce roztříštilo na milion kousků.

Už zase.

A pak jako by mě všechna naděje, dobrá vůle a pokrok, které se ve mně nahromadily za těch posledních pár měsíců, najednou opustily. Jako když během chvilky vykrvácíte z velké tepny.

Nezůstalo po nich vůbec nic.

Jen slzy.

Sklonil jsem hlavu a poddal se jim.

Zanedlouho jsem už hlasitě vzlykal – a nemohl jsem přestat.

Ale program jsem nepřepnul.

Nedokázal jsem to.

Následujících pár dní jsem vylézal z postele jenom na záchod.

Nespál jsem.

Nejedl jsem.

Pil jsem jen ze sklenice vody na nočním stolku – dokud nebyla prázdná.

A pak jsem přestal pít.

A přestal vstávat na toaletu.

Jen jsem tam ležel schoulený na boku, tupě zíral do zdi, obličej pokrytý změtí slz a soplů, pomóčené přikrývky shrnuté na hromadu v nohách, televize na zemi s obrazovkou rozbitou na spoustu zubatých střepů stejně jako moje srdce, a já naslouchal, kdy se znovu ozve matčin hlas...

Až nakonec můj domácí odemkl zoufalé tetě Helen univerzálním klíčem a vpustil ji do bytu – a ta mě umyla a odvezla pryč.

11

„Ani náhodou,“ prohlásil Troy s pohledem upřeným na stopaře před námi. „To ať tě ani nenapadne.“

Přejeli jsme úzký most přes vyschlé koryto, projeli táhlou zatáčkou – a tam byl. Opřený o značku omezení rychlosti na třicet pět mil v hodině. Špinavé blond vlasy mu splývaly po ramena, cigareta mu visela na rtech. Hotový James Dean *on the road*. Když nás uviděl přijíždět, vypnul se do pozoru a natáhl ruku se zdviženým palcem.

„Proč ne?“ zeptala se Melody a sešlápla brzdu. „Vypadá docela neškodně.“

Věděl jsem, že si dělá srandu. Troy ne.

„Vypadá, jako by utekl z blázince.“

Melody zaklonila hlavu a zasmála se vysokým zvonivým smíchem, při kterém se mi zatetelilo srdce. „Ty jsi vážně poseroutka.“ Omluvně zamávala muži na kraji silnice, když jsme ho pomalu míjeli. Pokrčil rameny a usmál se na ni.

„To není pravda,“ nedal se Troy. „Jde o bezpečnost. Kdo na sebe v tomhle počasí vezme manšestráky a triko s dlouhým rukávem? Pravděpodobně schovává lovecký nůž... nebo dokonce sekeru.“

„Myslím, že bys měl přestat koukat na krváky,“ řekla.

„A vidělas ty volné kalhoty? Kdoví co v nich má.“

Melody mrkla do zpětného zrcátka. „Páni! Slyšíš to, Billy? Troy mluví o stopařově pytlíku.“ Oči jí zajiskřily škodolibostí. „Fakt je, že byl docela *roztomilý*.“

„O jeho *čem*? Nesmysl! Ach můj bože!“

„Já tě přece nesoudím,“ řekla a snažila se potlačit úsměv. „Proti gustu...“

„Tak jsem to nemyslel a ty to víš! Chtěl jsem říct, že by mohl mít v kalhotách ukrytou mačetu, nebo dokonce meč, co my víme.“

„Oooo, tak meč, jo? A velký?“

„Melody, nech toho!“

Zasmála se. „Možná bych ti měla začít říkat Zorro.“

Zmínil jsem se už, že tohle bude dlouhý výlet?

12

Marcus Tyree nevypadal jako typický vysokoškolský profesor.

Se svými sto devadesáti centimetry a dobrými sto deseti kilogramy, nepoddajnou čupřinou tmavých kudrnatých vlasů, plnovousem a knírem bez náznaku šedi a masivními

předloktími pokrytými tetováním (mým nejoblíbenějším byl ultrarealistický portrét Boba Marleyho) připomínal spíš útočníka Pittsburgh Steelers nebo rovnou dřevorubce. Jedním slovem, z toho chlapa šel *strach*... dokud tedy neotevřel ústa a nezačal mluvit. Jeho měkký, vyrovnaný hlas ostře kontrastoval se zbytkem osobnosti a okamžitě studenty zklidňoval. Hned na začátku semestru jsem pochopil, proč je na škole tak populární. Tyree přecházel sem a tam před svým zaneřádným stolem, z koutku úst mu trčelo párátka a mluvil s energií a nadšením, které byly až nakažlivé. Na rozdíl od spousty typických profesorů on nikdy nemluvil *na vás*; vždycky *s vámi*. Jeho hodina mi nepřípadala jako nudná přednáška; připadalo mi to jako intimní rozhovor – ovšem mezi dvěma tucty lidí. Zanedlouho jsem se přistihl, že se těším na ta setkání v pondělí, středu a pátek v 10:00, a často jsem přicházel dřív v naději, že se mi povede s profesorem strávit nějaký čas mezi čtyřma očima. Bez ohledu na téma měl styl komunikace, díky němuž jste se cítili, jako byste byli v tu chvíli nejdůležitější osobou na světě. Rozhodně bych si dokázal vymyslet horší způsoby, jak začít den.

V tomto ohledu byl profesor Tyree hodně podobný mé nové terapeutce, ke které jsem začal chodit každý pátek odpoledne. Jmenovala se Kathy Mirarchiová a nejenže jsem si ji hned oblíbil, ale také jsem jí věřil. Zatím jsme se sice v její kanceláři ve městě potkali jen párkrát, ale připadalo mi, jako bych ji znal léta. Jít za poradcem byl nápad mé tety Helen. Poprvé to navrhla krátce potom, co se v červnu stala ta nehoda, ale tehdy jsem o tom ani neuvažoval. Byl jsem přesvědčený, že nepotřebuju drahého cvokaře, aby mi pomáhal cítit se lépe. Vše o pěti fázích truchlení jsem si přece přečetl v brožuře, kterou jsem si vzal v pohřebním ústavu. Budu v pořádku. Jen potřebuju trochu víc času.

Po tom, co se stalo před Vánoci, jsem už ale věděl svoje. Potřeboval jsem veškerou pomoc, které se mi mohlo dostat.

Po zhroutení se mě teta Helen pokusila přesvědčit, abych vynechal jarní semestr a zůstal s ní v Sudbury. „*Musíš tomu dát čas a postavit se na nohy,*“ naléhala. „*Musíš se soustředit na odpočinek a zotavení.*“ Čím víc jsem o tom ale přemýšlel, tím víc mě ta představa děsila. Už tehdy jsem někde v hloubi svého roztěkaného mozku věděl, že pokud nezvednu prdel z postele, a to co nejdřív, možná už se k tomu nedokážu přinutit nikdy – ať už kvůli přednáškám, nebo čemukoli jinému.

Když se proto překulil třetí lednový týden, oholil jsem si odrůstající chmýří na bradě, nacpal do batohu čisté oblečení do rezervy a vrátil se do svého tichého bytu u řeky. Teta najala úklidovou službu, která to tam mezitím dala do pořádku, takže byt byl bez poskvrnky. Dokonce to tam i vonělo. Také mě překvapila zbrusu novou televizí k Vánocům za tu, co jsem rozbil. Podstatnou část prvního večera jsem strávil tím, že jsem ji usazoval do rohu ložnice a zkoumal, jak ji připojit ke kabelovce a videorekordéru.

Dva dny nato jsem se v půl desáté dopoledne nasoukal do kabátu, oškrábal led z čelního skla a ujel ty zhruba dva kilometry do kampusu. Zaparkoval jsem za hromadou špinavého sněhu na parkovišti C. Když jsem vystoupil a zamkl auto, srdce mi bušilo tak silně, až jsem měl pocit, že mi chce vyskočit z hrudi.

Ze zadní řady učebny 114 jsem sledoval, jak ostatní studenti přicházejí na první hodinu amerických studií profesora Tyreeho. Nebyl jsem jediný. Stejně jako já se hodně s předstihem dostavil drobný tmavý kluk s tlustými brýlemi. Na rozdíl ode mě si sednul doprostřed první řady a na stůl položil něco, co vypadalo jako zbrusu nový spirálový zápisník. Okamžitě jsem si pomyslel, že ten, kdo bude sedět za ním, bude moc rád, když přes to jeho bujné afro uvidí na tabuli. O několik minut později vešla do místnosti Raquel Welchová. Dobře, tak ne, ale tak na mě na první

pohled zapůsobila. Dívka s tmavou pleť v džínách s nášivkami motýlů na kolenou a ve volném, tmavě zeleném svetr se stejně zdobenými lokty proplula uličkou a našla si volnou židli u zdi. Když se usmála na kluka sedícího vedle ní a začala si s ním nenuceně povídat, okamžitě jsem pocítil bodnutí iracionální žárlivosti. S těmi šňůrkami barevných korálků propletenými v dlouhých tmavých vlasech a osvěžující absencí make-upu vypadala jako jedna z bezstarostných hippies, které jsem viděl na starých fotografiích z Woodstocku a Haight-Ashbury. Když profesor Tyree během prezence vyvolal její jméno, nijak mě nepřekvapilo, co jsem slyšel. *Melody Wiseová*. Dokonce i její jméno bylo hezké; znělo mi jako název písně.

O dva týdny později jsme byli rozděleni do projektových skupin pro nadcházející semestr. Když jsem zaslechl jméno Melody vedle svého a dvou dalších, která jsem neznal, zakryl jsem si ústa dlaní a předstíral kašel, aby nebylo vidět, jak se culím. Jakmile profesor Tyree dočetl seznam, vyzval nás, abychom se zvedli z lavic a shromáždili se po stanovených skupinách. Vstal jsem a uviděl Melody, jak sedí hodně vpředu vedle dívky s červenými vlasy. Chvatně jsem vykročil uličkou a užuž chtěl vklouznout na volnou židli vedle Melody, když mě předběhl černý kluk s obřím afrem a svalil se tam místo mě. Bůhvíjak jsem odolal nutkání odstrčit ho a sedl si vedle něj. Posunuli jsme si židle do kruhu a začali se představovat.

Na konci té devadesátiminutové vyučovací hodiny jsem se dozvěděl, že Melody Wiseová pochází z Fairfaxu ve Virginii, studuje poslední ročník oboru informatika a je rozhodnutá jít po absolvování čtyřkreditového letního kurzu ke státnicím. V září ji čekala práce u IBM. Když jsem ji po hodině doprovodil na autobusovou zastávku, zjistil jsem, že je hrdou Portoričankou z třetí generace imigrantů, po čerech pracuje v oblíbené místní restauraci u Giovanniho,

bydlí v bytě mimo kampus se spolubydlící a je už rok po bouřlivém rozchodu spokojeně singl.

A taky jí bylo třiadvacet – skoro o čtyři roky víc než mně.

A byla *úplně* mimo moji ligu.

Jakmile jsem se smířil s touto ponurou realitou, stali se z nás přátelé.

Skuteční přátelé. Poprvé po téměř dvou letech na vysoké škole jsem měl někoho, s kým jsem si mohl doopravdy promluvit.

Ne že bych za to mohl vinit někoho jiného než sebe.

Viděl jsem na chodbě plakat studentky, co se loučily se spolubydlícími při odjezdu na zimní prázdniny. Zaslechl jsem, jak si kluci na patře pro prváky v opilosti slibovali, jak jeden druhého pozvou na svatbu. Jiní spolu vysedávali v jídelně a plánovali společné letní prázdniny nebo návštěvy rodných měst. Takhle to na vysoké chodí – vytvářejí se tam těsnější pouta než normálně v pozoruhodně krátkém čase. Pokud jsem mohl soudit, byla za tento model chování zodpovědná kombinace náhlé svobody a ohromující zranitelnosti. Všechno se tu dělo rychle. V den odjezdu vás rodiče se sourozenci odvezli do kampusu, celý den strávili vykládáním auta a pomáhali vám zařídit pokoj. Seznámili se s vaším spolubydlícím a vyměnili si zdvořilosti s jeho rodiči. Možná pokud zbylo dost času, dali jste si poslední společnou rodinnou večeři v nedaleké restauraci, pak vás objali na rozloučenou u obručníku před kolejí a zamířili zpátky domů s truchlivým zatroubením. *Tůtůtů* – a poprvé v životě vás nechali samotného. Vy jste tam stáli na chodníku, mávali a mrkáním potlačovali slzy, dívali se, jak auto mizí v dálce, a svět vám najednou připadal nekonečně velký a tiicho ve vaší hlavě ohlušující. Pomalu jste se otočili a zírali na svůj odraz v prosklených dveřích koleje. *Co teď?* Panika vám sevřela hrud. Začala se vám točit hlava. Ohlédlí jste se přes rameno a potlačovali nutkání rozběhnout se ve směru,

kterým odjelo auto vašich rodičů. Pak jste se ale rozhlédli a uvědomili si, že vlastně nejste sami. Všude kolem vás byli další se stejným ztraceným výrazem ve tváři a zažívali stejnou horskou dráhu emocí, jaké jste cítili vy. Další, kteří – stejně jako vy – stráví příštích několik týdnů usilovnou snahou nezabouchnout si pokoj, nezaspat a nepřijít pozdě na hodinu, prát si prádlo, stíhat domácí úkoly, pochopit, jak funguje karta do jídelny, a vymyslet, jak naložit s nepříliš častými chvilkami volného času. A zanedlouho – po sdílení všech těchto šokujících nových zážitků s lidmi, kteří pro vás byli ještě nedávno úplnými a naprostými cizinci – pokud jste měli štěstí, jste se znovu rozhlédli a uvědomili si, že patříte do další rodiny.

A přesně to se stalo Melody, Troyovi a mně díky pomoci profesora Tyreeho. Lepší pozdě než nikdy.

Už jsem se zmínil, že profesor Tyree původně určil čtyři členy naší projektové skupiny.

Čtvrtá byla dívka se zrzavými vlasy, Charlotte Livingstoná. Byla až podivně tichá – když už promluvila, vždycky to znělo spíš jako mumlání – a trpěla ošklivě rozvinutým akné. Řekla nám o sobě, že je odsud, vyrostla v zapadlé ulici jižně od kampusu a studuje učitelství.

Pár dní poté, co jsme se všichni čtyři sešli na večeri u Giovanniho – setkání zorganizovala Melody, abychom se mohli lépe poznat –, Charlotte přestala na přednášky chodit, aniž by kohokoli z nás upozornila. Potom už jsme ji nikdy neviděli.

Nikdo jsme to nebrali osobně.

Melody obsluhovala u Giovanniho od poloviny listopadu, takže tam byla nejkratší dobu z celého toho půl tuctu servírek na částečný úvazek, které tam pracovaly – a proto si nemohla moc vybírat, pokud jí na poslední chvíli změnili směny. Výsledkem bylo, že se na dvě z prvních tří setkání skupiny v knihovně nedostala. I když se kvůli své nepřítomnosti cítila hrozně a moc se omlouvala, ve skutečnosti mi to nevadilo. Nejen že nám to s Troyem umožnilo lépe se poznat, ale také nám to poskytlo příležitost popovídat si o naší krásné nové kamarádce.

Tou dobou, bylo to v třetím únorovém týdnu, jsem už svou školáckou zamilovanost do Melody vcelku zvládal. Samozřejmě že někde hluboko uvnitř jsem si stále uchovával střípek naděje, že by jednoho dne mohla vzplanout romantická jiskra – ale myslím, že i přesto jsem věděl svoje. Bylo to v tom, jak se na mě dívala a mluvila se mnou. Jako by ona byla dospělá a já puberták (a vzhledem k tomu, že jí bylo třiaadvacet a mně devatenáct, *myslím*, že to tak i bylo, i když se mi to většinou nezdálo). Vždycky jsem čekal, že mě popláca po hlavě, když jsme se po hodině loučili. Nebo mi řekne, že na mě byla pyšná, že jsem se přihlásil se správnou odpovědí. To není zrovna materiál pro noční fantazie. Říkal jsem si ale, že je v pohodě zpovzdálí obdivovat, co nemůžu mít.

Na druhou stranu Troy měl překvapivě málo co říci k Melodyinu božskému fyzickému vzhledu. Když jsem mu s tímhle tématem nedal pokoj, souhlasil, že je atraktivní, ale trval na tom, že to dělá ta její temperamentní a laskavá osobnost. Ani zmínka o jejích spalujících hnědých očích... postavě jako vysoustružené... ani o tom, jak působí, když si vykračuje v džínách. Nejdřív jsem si myslel, že je Troy možná gay – ne že by mi na tom sebemeně záleželo –, ale brzy se ukázalo, že je prostě mnohem vyspělejší než já. Což bych nikdy nepřipustil nahlas. Ani teď ne.

Je fér říct, že jakmile jsem s Troyem strávil nějaký čas v knihovně mezi čtyřma očima, okamžitě jsem vůči němu pocítil náklonnost. Nikdy předtím jsem nikoho podobného nepotkal. Jistě, ten kluk byl chytrý jako opice a urputně soustředěný na studium – toho jste si museli všimnout hned –, ale to nebylo všechno. Byl zvláštní a zajímavý, a hlavně nesmírně sympatický. Na naší první schůzce se objevil ve svetru na zapínání v barvě zelených zvratků a s ošoupaným kufříkem. O obojím se mi později svěřil, že to koupil v sekáčích. Když se posadil, otevřel na klíně kufřík a vytáhl svazek spirálových sešitů a dva jednotlivě zabalené piškoty Hostess Twinkies. Podal mi přes stůl jeden se šlehačkovou náplní, pak vytáhl svazek papírů a začal procházet poznámky, které si ráno udělal ve třídě. Dokonce udělal kopie pro mě a Melody. V mnoha ohledech bylo Troyi Carpenterovi ne osmnáct let, ale čtyřicet.

Pak ale jako by se v něm spustil vnitřní spínač, vypouil oči za tlustými skly a rozpovídal se úplně od věci. S dětinským nadšením vykládal o UFO a Stonehenge, Supermanovi a Marku Twainovi, baseballu a astrologii – na jakékoli téma si vzpomenete, o tom Troy dokázal mluvit skutečně obšírně.

Nemluvě o záplavě otázek, které ze sebe jen chrlil – ten kluk byl zvědavý *na všechno*.

„Jaké to bylo vyrůstat na předměstí? Měli jste někdy akvárium s tropickými rybami? Kdo tě naučil řídit? Měli jste doma zeleninovou zahrádku? Věříš na duchy?“

Vypadalo to, jako by všechny ty rozsáhlé znalosti a zkušenosti, které měl uložené v mozku, pocházely ze slov tištných v knihách, a bez ohledu na to, jak moudrá a živá ta slova mohla být, prahnul po jediné věci, kterou nedokázala poskytnout: po základní lidské interakci.

Chvilí to trvalo – jak už to tak u mě bývá zvykem –, ale nakonec jsem si uvědomil, že tu vyprahlost, kterou pocituje,

máme společnou. V oněch mrazivých únorových dnech nás to k sobě přitahovalo, jako můry láká plamen.

Jak semestr ubíhal, já, Melody a Troy jsme spolu začali trávit stále víc času – a to nejen při práci na našem projektu z předmětu amerických studií. Brzy jsme se s Troym začali zastavovat u Giovanniho, když měla Melody volněji, abychom jí dělali společnost. Pomohli jsme jí sestavit knihovničku, kterou koupila ze zásilkového katalogu. Melody nás naučila, jak připravovat *pollo guisado*, pikantní kuřecí guláš podle starého rodinného receptu. Oba se na mě chodili dívat, když jsem hrál basket. Začali jsme spolu dělat domácí úkoly a střídali se v pořádání herních a filmových večerů. Většinou jsme se scházeli všichni tři – netrvalo dlouho a Melody o nás začala mluvit jako o třech mušketýrech –, ale Troy byl občas zaneprázdněný sepisováním eseje nebo měl schůzku s profesorem, a to jsme se pak sešli jen já a Melody.

Jedné takové noci začala mluvit o budoucnosti a životních plánech. Chtěla se vypracovat v hierarchii IBM někam na manažerskou pozici. Pak se vdá a bude mít děti. A koupí si velký dům poblíž pláže. O svém bývalém příteli Mateovi toho nikdy moc neřekla. Jen, že to skončilo špatně. Logicky i já jsem byl stejně zdrženlivý, pokud šlo o můj vlastní milostný život – nebo bych měl spíš říct o jeho naprosté a úplné absenci. Po jejím důkladném vyptávání jsem nakonec přiznal, že jsem kdysi měl středoškolskou lásku jménem Naomi, ale krátce po nehodě mých rodičů jsme se rozešli. A od té doby se nikdo jiný neobjevil. Byla to ta část mé minulosti, kterou jsme se s terapeutkou usilovně propracovávali.

Jednoho deštivého večera na začátku března, když jsem ji doprovázel domů z práce, mi Melody vyprávěla, jak přišla o matku, která se předávkovala drogami. Melody bylo tehdy teprve šestnáct. Vrátila se ze školy a našla ji ležet na podlaze v koupelně v patře. V obličeji byla promodralá a z paže jí trčela jehla. Roztřesená a v slzách Melody okamžitě vytočila

911 a pak zavolala do práce své sestře Tamaře. Melodyin otec byl v té době již dávno pryč z jejich života a nablízku nežili žádní příbuzní. Tváří v tvář volbě, zda se přestěhovat blíž k rodině v Portoriku, nebo zůstat samy ve Virginii, se Melody a Tamara od té doby o sebe navzájem staraly.

Sdílení tak bolestné kapitoly jejího životního příběhu nás ještě více sblížilo. Tehdy už věděla o mých rodičích, takže si myslím, že měla pocit, že tomu rozumím – a že vím, co říct a co ne. Jak ubíhal čas a blížilo se zahájení cesty, náš vztah se dál vyvíjel. Sítil mezi námi vzájemný respekt a důvěra. Melody se mi stala moudřejší starší sestrou, jakou jsem nikdy neměl, a já se stal tím přitroublým mladším bratrem, kterého si ona vždycky přála.

Toho, co nás potkalo později – během cesty –, nepřestanu litovat do konce života.

13

„Potřebuje ještě někdo čůrat?“

„Ehm... ne.“ Vzhlédl jsem od sešitu, do kterého jsem si čmáral. „Byl jsem na záchodě, když jsme byli tankovat...“ Mrknul jsem na hodinky. „... před hodinou a půl.“

„To já taky,“ pohlédl na mě Troy přezíravě. „A teď musím jít zas.“

Melody rozpačitě zvedla ruku z volantu. „Já taky.“

Troy na mě vrhl samolibý pohled, ještě než se na sedadle znovu otočil dopředu.

„Tímhle tempem bychom mohli do Sudbury dorazit...“ Znovu jsem se podíval na hodinky tak, aby to bylo vidět ve zpětném zrcátku. „... no, já nevím... tak v neděli nebo v pondělí.“

Sudbury, Pensylvánie. Moje rodné město. A první přenocování na naší cestě.

„Ale kušuj,“ řekla Melody se smíchem. „Pospíšíme si.“

Plán byl utábořit se v Liberty Hollow Parku severně od města. Dáme si pozdní večeri, projdeme všechny záběry, které se nám za den podařilo shromáždit, a probereme trasu následujícího dne. Jediným problémem bylo, že v tuto chvíli jsme neměli jediný videozáběr, takže nebylo na co se podívat.

Den nezačal zrovna nejlépe. Hodiny teď ukazovaly skoro půl čtvrté a zatím jsme narazili jenom na dva pomníky u silnice, z nichž se ani jeden neukázal jako vhodný pro naše natáčení. První se nacházel na venkovské průsečné křižovatce u města Rockville. Obrovský dřevěný kříž – skoro dva metry vysoký – byl obklopený rozházenými prázdnými lahvemi od whisky, vyhořelými svíčkami a vodou nasáklou koženou bundou posetou záplatami. Ke kříži bylo halabala upevněno asi tucet fotografií, jejich obsah už dávno vyběhlo slunce a déšť. Na největší z fotek jsem dokázal rozeznat strašidelnou podobu velkého holohlavého muže usazeného obkročmo na motocyklu Harley Davidson. Měl na sobě černé tričko s ušříženými rukávy. Svalnaté paže měl pokryté tetováním. Na spodní okraj fotografie kdosi permanentním černým fixem dopsal tiskacími písmeny *RIP J. D.*

Zrovna když jsme odcházeli, Troy nechtěně kopnul do jedné z lahví od whisky a tou trefil vosí hnízdo v okolním porostu. Jak se tam tak točil dokolečka, mával rukama, kopal nohama a křičel hrůzou, dostal dvakrát žihadlo – jedno do ruky, druhé do krku. Podle toho, jak vyváděl, byste hádali, že ho spíš postřelili.

Na druhý památník jsme narazili na křivolaké silnici kousek za Hancockem. Rovnoběžně s krajnicí tam vedl mělký, plevelem zarostlý odvodňovací příkop. Hned za ním travnatý pahorek odděloval příkop od úseku blízkých lesů. Před časem tam zahynulo dítě. Nebyl tam žádný kříž,

takže rodina možná nevěřila ve vyšší síly. Místo toho byla na jednoduchém dřevěném sloupku, nebezpečně se naklánějícím na stranu, umístěna fotografie malého chlapce s krátkými tmavými vlasy a velkýma hnědýma očima. Stál u potoka, v jedné ruce rybářský prut a ve druhé macatého pstruha. Na hlavě měl baseballovou čepici Pittsburgh Pirates a v pihovatém obličejí široký šťastný úsměv. Chyběly mu dva přední zuby. Pod zalaminovaným obrázkem se zkroucenými a vybledlými okraji byla hromada plyšových zvířat – žiraf a medvědů, jednorožců a koní. Všechna byla špinavá a plesnivá a vycpávka jim lezla z deštěm nappuchlých břich. Ze dvou skleněných váz, téměř úplně skrytých ve vysoké trávě, trčely svazky holých stonků. Květy, které je kdysi zdobily, byly dávno pryč – stejně jako chlapec na fotografii.

Dlouho jsem tam stál, zíral na chlapcovu tvář na opačné straně příkopu a přemýšlel, jak se asi jmenoval, jestli hrál malou baseballovou ligu a jestli měl bratry nebo sestry. Naslouchal jsem zpěvu ptáků ve větvích, cítil na tváři sluneční teplo cezené skrz listoví a přemýšlel, co se stalo s chlapcovou rodinou. Očividně tu už nějakou dobu nikdo nebyl, tak proč přestali chodit? Odstěhovali se? Nebo se prostě posunuli dál? A co ten potetovaný motorkář? Jeho památník vypadal opomíjený – možná dokonce zapomenutý – ještě déle. Co se stalo s jeho rodinou a přáteli? Proč ho přestali navštěvovat?

Než jsme památníky opustili, udělal jsem pár fotek jak na klasický 35mm kinofilm, tak polaroidem. Napadlo mě, že bych někde v dokumentu mohl najít místo, kam je zařadit. Až se vrátíme do kampusu, Melody by dokonce mohla nahrát krátký komentář. Možná by muž na motorce ani kluk s chybějícími předními zuby nakonec nemuseli zůstat zapomenuti.

Zatímco si Melody a Troy odskočili na toaletu na pumpě Sunoco, protáhl jsem si na parkovišti nohy a popíjel pepsi, kterou jsem si vzal z chladicího boxu.

Moc toho tady ke koukání nebylo. Úzký pruh asfaltu, kde Melody zaparkovala, byl zjizvený prasklinami a zrcadlová výloha byla posetá pavučinou prasklin, z nichž většinu jistila postupně se třepící šedá lepicí páska. Ze všech čerpadel fungovalo jen jedno – další tři byla zdobena hrubě řezanými kusy umaštěného kartonu s nápisem MIMO PROVOZ psaným neohrabanými tiskacími písmeny. V rohu parkoviště stála jediná opuštěná telefonní budka. Člověk nemusel být zrovna specialista na telekomunikace, aby mu bylo jasné, že stejně jako to trio nefungujících benzinových čerpadel i telefon uvnitř přestal být funkční už dávno. To, co zbylo ze špinavého skleněného krytu telefonní kóje, zdobily čmáranice graffiti. Jakýsi mimořádně vtipný autor se tam zvěčnil nápisem CARLY JEAN TUCKEROVÁ SE PŘED MÝM PTÁKEM NESCHOVÁ vyvedeným zářivě červeným permanentním fixem. Přímo pod tím byl neohrabaně nakreslený penis s varlaty a vedle toho obrácený kříž.

Pořád mě ještě mrazilo z pomyšlení na chlapce s chybějícími předními zuby, jak jsem tam tak bezcílně bloumal po parkovišti, šoupal podrážkami po asfaltu a vířil mračenou silničního prachu. Vysoko nade mnou stoupalo letadlo a kondenzační čára krájela oblohu za ním. Díval jsem se na něj, dokud nezmizelo v oblacích. Nazdařbůh jsem kopal do kamínků na asfaltu a posílal je do přerostlé trávy – kde minimálně jeden z nich zasáhl se zřetelným hlasitým *clink* něco kovového.

Prázdná plechovka od piva? Nic jiného mě nenapadlo, když jsem vykročil tím směrem, abych to prozkoumal. Co jiného jsem taky mohl dělat? Moji spolucestující si dávali

načas a mě se začínalo zmocňovat plíživé podezření, že je nezlákalo pouhé čůrání. S největší pravděpodobností se začaly ozývat empanadas, které jsme do sebe už stačili naházet. Snažil jsem se o tom příliš nepřemýšlet, jak jsem tam tak coural sem a tam a špičkou boty pročesával vysokou travu. Ale nenašel jsem nic, kov ani nic podobného. V uchu mi zabzučel komár, který se mi vzápětí usadil na zátylku. Prudce jsem se po něm ohnal, a když jsem se otočil pro případ, že by se odhodlal zopakovat útok, zahlédl jsem mezi zeleným a hnědým listím podél silnice jasně žlutý záblesk. Nejprve mě napadlo, že tam prostě někdo píchnul ceduli. ZÁKAZ LOVU nebo možná SOUKROMÝ POZEMEK – NEVSTUPOVAT. Něco na ten způsob. Pak jsem se ale podíval pořádně a zjistil, že je tam kolem kmene omotaná žlutá stuha. Zamžoural jsem pozorněji, vykročil blíž a vedle stuhy spatřil cosi, co mi ze všeho nejvíc připomínalo vrchol kříže.

Bingo.

Jediným hltém jsem dopil zbytek limonády a seběhl po mírně se svažující krajnici vozovky. Dvě veverka si přede mnou hrály poměrně hlučně na honěnou ve větvích vysokého dubu. V pozdně odpoledním slunci tančili motýli. Někde v dálce se ozývalo vrčení traktoru na poli.

A najednou jsem to měl přímo před sebou.

Kříž natřený tak oslnivě bíle, že na pozadí stromů téměř oslepoval. Na vodorovném rameni stálo jméno Chase Harper. Na každé jeho straně dvojice malovaných červených srdcí. U paty kříže spočívaly svazky řezaných květín, příliš mnoho, než aby je bylo možné spočítat, a žádný ve váze. Většina jich však byla ještě relativně čerstvá. Někdo tu nechal podkovu vedle malé americké vlajky. Někdo jiný zase baseballový míč. Po straně byl malý, ručně malovaný nápis: *A prach se vrátí do země, kde byl, a duch se vrátí k Bohu, který jej dal. Kazatel 12:7.* V uzavíratelném sáčku, aby byl ochráněný před povětrnostními vlivy, byl k patě

stromu připnutý dětský výkres – tři panáčky, dva dospělí a dítě, stojící před domem s křivými okny, sedlovou střechou a nápisem tiskacím písmem *CHYBÍŠ MI TATI* nad shlukem nadýchaných modrých obláčků. O něco výše, těsně pod lemem žluté stuhy, byla kůra stromu hluboce poškrábaná a zjizvená.

Tehdy jsem se podíval dolů a všiml si stop pneumatik v trávě u svých nohou. Ohlédl jsem se přes rameno na silnici za sebou a zahlédl zbytky rozmazané šmouhy po smyku.

Najednou bylo úplně jasné, co se tady stalo.

Navzdory té ponuré scénérii jsem cítil, jak mi srdce začíná bít vzrušením.

Tohle bylo přesně to, co jsme hledali.

15

Zatímco se Melody chystala na vystoupení před kamerou – potřebuje si prý učesnout vlasy, přidat trochu barvy do tváří (ať už to sakra znamenalo cokoli) a vyměnit si náušnice za něco méně nápadného – začal jsem pomník fotografovat. Od širokoúhlých záběrů, které mu propůjčily určitou perspektivu ve vztahu k okolní krajině, jsem se focením z různých stran snažil vnést do tématu život a nakonec jsem to zakončil sérií detailních záběrů každého z předmětů, které zůstaly u paty kříže. Mým konečným cílem bylo, aby diváci mohli *vidět a cítit* to, co jsem viděl a cítil já. Šmouhu od hlíny na baseballovém míčku. Hrubě vytesané drážky podél spodní části podkovy. Dokonalé nedokonalosti malovaných červených srdíček. Chtěl jsem, aby diváci měli pocit, že mohou natáhnout ruku a těch věcí se dotknout.

Kolem nás projelo jen pár aut, ale každý řidič zpomalil, aby se podíval, co tam děláme. Starší pán v pick-upu ford zastavil úplně a pomalu stáhl okénko. Pokud nám ale

chtěl něco říct, rozmyslel si to, jakmile k němu zamířil Troy, a rychle odjel. Troy, který si před pouhými pár minutami oblékl nejméně o dvě čísla větší, jasně oranžovou bezpečnostní vestu, jako by byl skutečně členem silničního personálu, jen pokrčil rameny a vrátil se na krajnici.

Zřízení čerpací stanice – na jmenovce na jeho hrudi stálo jméno Henry, ale vsadil bych poslední dolar, že slyší na Hanku – si nás z dálky prohlížel. Pokud tomu muži ještě nebylo sedmdesát, rozhodně mu do toho nechyběla víc než jedna, nanejvýš dvě narozeninové svíčky. Jeho opálená tvář byla labirintem hlubokých vrásek a ruce s dlouhými prsty měl poseté jaterními skvrnami. Ulízané vlasy měl samé lupy, a když jsem s ním předtím mluvil, všiml jsem si, že se mu v neupraveném kníru zahnízdily drobky – a přesto byla světle modrá montérková kombinéza Sunoco, kterou měl na sobě, dokonale vyžehlená a neposkvrněná. Dokonce i boty se mu leskly. To vše téměř jistě znamenalo, že na Henryho doma čeká milující manželka. Když nás tak pozoroval se zatrpklým výrazem ve tváři, začal přecházet sem a tam, občas zkrřížil a zase spustil ruce a vůbec vypadal, jako by byl přesvědčený, že je svědkem porušení minimálně jednoho zákona, ne-li dvou.

Krátce nato jsem se vrátil k dodávce, a když jsem kolem staříka procházel, zdvořile jsem mu kývl na pozdrav. Dělal, že si toho nevšiml, a rychle se otočil na opačnou stranu. Nijak mě to nepřekvapilo. Když jsem se ho předtím zeptal, zda bychom mohli nechat naši dodávku zaparkovanou na parkovišti u čerpací stanice, zatímco budeme filmovat památník, jen něco zavrčel a šel pryč.

Poté co jsem vrátil klasický fotoaparát i polaroid do příslušných pouzder, opatrně jsem ze zavazadlového prostoru dodávky vytáhl naši tajnou zbraň. Zaplavila mě vlna bezbřehého nadšení – asi jako když se šestiletý kluk žene o Štědrém dnu vybalovat dárky. Hranaté stříbrné pouzdro

s tvrdou skořepinou a šedou ochrannou pěnou uvnitř vypadalo jako rekvizita z filmu o Jamesi Bondovi. Odklopil jsem dvojité západky a pomalu otevřel víko. Uvnitř trůnila nejmodernější videokamera JVC VHS se všemi vymoženostmi a příslušenstvím. Díky doporučujícímu dopisu profesora Tyreeho nám byla oficiálně zapůjčena ctihodnou katedrou audiovizuální techniky York College. Mělo to pouze tři podmínky. Za prvé: uděláme kvalitní film. Za druhé: v závěrečných titulcích katedru audiovizuální techniky neopomeneme náležitě zmínit. Za třetí: po dokončení cesty vrátíme kameru v perfektním funkčním stavu. Toť vše. Ukázalo se, že techno geekové jsou mnohem důvěřivější než paní Tamera Wiseová – a především mnohem levnější.

Kamera byla splněný sen. Kompaktní a lehká, dala se použít na stativu i volně v ruce. Kouzlo spočívalo v tom, že využívala speciální kazetu, která byla vložena přímo do zadní části přístroje. Záběry se nahrávaly právě na kazetu, již bylo možné později přehrát na standardním videorekordéru formátu VHS. Dal se použít i moderní audiovizuální kabel k připojení k televizoru pro okamžité přehrávání bez dalšího vybavení. Ale to pořád nebyly ty nejzajímavější vlastnosti naší tajné zbraně. Kromě toho, že měla šestinásobný zoom, funkce freeze-frame a superrychlý objektiv pro práci při slabém osvětlení, umožňovala kamera okamžité přehrávání přímo přes okulár – což znamenalo, že jsem mohl svou práci za pochodu hned překontrolovat. Zároveň to znamenalo eliminaci pozdějších nepříjemných překvapení během stříhání.

Poté co jsem se ujistil, že je nainstalovaná prázdná kazeta, vložil jsem plně nabitou baterii a provedl rychlou kontrolu systému. Zdálo se, že obraz i zvuk fungují bezchybně, takže jsem dodávku zamknul a vrátil se k ostatním. Tentokrát už jsem se nenamáhal na staříka ani podívat.

Když jsem se blížil k pomníku, Melody vzhledla od provizorního scénáře, který studovala.

„Připravená?“ zeptal jsem se.

Nervózně se usmála. „Lepší už to nebude.“

„Dej si na čas a snaž se nemluvit moc rychle.“ Dovedl jsem ji k okraji silnice asi tak dva, možná dva a půl metru od pomníku. „Vyjdeš odsud a až začneš mluvit, pomalu budeš postupovat tady na tuhle značku.“

Troy modrou křídou nakreslil na asfalt malé X. Připomněl jsem si v duchu, abych je setřel podrážkou, až budeme hotoví. Bylo důležité, abychom místo opustili přesně takové, jaké jsme je našli.

„Začneme úvodním pohledem na pomníky u silnic obecně a pak půjdeme nanovo a zaměříme se na to, co víme o Chasi Harperovi a jeho rodině.“ Už jsme stačili shromáždit pár relevantních podrobností z četných upomínkových předmětů, které byly ponechány na místě nehody.

„Co když to podělám?“ zeptala se Melody a odhrnula si vlasy přes rameno.

„Tak začneme znovu,“ řekl jsem. „Žádný problém. Můžeme udělat tolik záběrů, kolik bude třeba.“

Přikývla a zhluboka se nadechla.

Podíval jsem se na Troye. „Ty dávej pozor na provoz. Ale pokud pojedeme, neříkej nic nahlas, když to nebude nezbytně nutné.“ Začal jsem se otáčet, ale vtom jsem se zarazil. „Jo, a jestli uvidíš z lesa vycházet Bigfoota, ignoruj všechno, co jsem ti právě řekl, a zařvi na nás.“

Zvedl obě ruce před sebe a pomalu vztyčil prostředníčky.

„Asi jsem si to zasloužil,“ řekl jsem se smíchem.

„Můžeme to prosím sfouknout?“ ozvala se Melody. „Než ztratím nervy.“

„Ano, madam, jdeme na to.“ Zvedl jsem kameru a podíval se do hledáčku. O pár kroků jsem couvnul a znovu zaostřil. Melody se objevila v ostrém detailu přímo uprostřed, slábnoucí sluneční světlo v šikmých pruzích pronikalo mezi stromy za ní. Zalitá zlatými paprsky vypadala

jako anděl. „Jestli můžeš, já jsem ready,“ řekl jsem a stiskl tlačítko nahrávání.

Melody se znovu zhluboka nadechla.

„Každý z nás už nějaký viděl. Ať už na cestě za běžnými záležitostmi, nebo při putování do dalek.“ Vykročila. Opatrně jsem ukročil doleva – jednou, dvakrát, třikrát – a plynule tak kopíroval její postup. „Památníky u silnice... podobné jako ten za mnou... objevený v malém zapadlém městečku Exeter v Pensylvánii. Těmito uctívanými projevy smutku a vzpomínek, které byly kdysi vzácné, je nyní poseta celá země...“

16

VIDEOZÁZNAM

(17:32, pátek 6. května 1983)

„Pomníky u silnic slouží v moderní době k různým duchovním i praktickým účelům.“

Melodyin hlas je silný a vyrovnaný. Dívá se do kamery sice sebevědomě a soustředěně, přesto však uvolněně. Ona diváka nepoučuje. Spíš jako by s ním seděla u jídelního stolu a vyprávěla mu příběh.

„Veřejně uctívají nedávno zesnulou blízkou osobu a podobně jako náhrobní kámen na hřbitově představují projev lásky a vzpomínání. Mnoho památníků také slouží jako varovné poselství pro ostatní řidiče, a někdy dokonce přímo jako varování před potenciálním nebezpečím.

Tato veřejná pietní místa však mají i odpůrce. Řada lidí, a to jak soukromých občanů, tak oficiálních představitelů, tvrdí, že pomníky u silnic omezují výhled a působí na zvědavé řidiče jako rozptylující faktor. Někteří zaujatí odpůrci navíc trvají na tom, že v průběhu času se z pomníků často stává ostuda a v některých konkrétních případech ohrožují životní prostředí.

S výrazným nárůstem počtu pomníků u silnic a sílící vlnou stížností řada zákonodárných orgánů zavedla četná omezení. Nadměrně velké nápisy, věnce a balonky již nejsou povoleny ve více než deseti státech. Zakázány jsou také expresivní fotografie a zprávy, stejně jako hořící svíčky. V některých oblastech jsou přísně zakázány i náboženské symboly s odkazem na jasnou ústavní odluku církve a státu.

Přestože státní i lokální zákonné normy často zakazují instalaci pomníků na veřejných pozemcích, jsou tyto zákazy uplatňovány jen zřídka...”

17

Na to, že to bylo první natáčení, to není špatné, pomyslel jsem si, když jsem kontroloval displej kamery. Tři záběry, celkem osmnáct minut neupravené stopáže. A i když byla Melody nervózní, zmákla to skvěle.

klekl jsem si do trávy před pomníkem a položil videokameru na ručník, který mi tam Troy rozprostřel. Vedle byla přídatná baterie a malé kožené pouzdro obsahující různé filtry. Navzdory té směšně vyhlížející bezpečnostní vestě Troy odvedl dobrou práci. Postaral se, abych měl vše, co jsem potřeboval, a spolupracoval s Mel na jejím komentáři. Ohlédl jsem se přes rameno a viděl jsem, jak oba u dodávky mluví s tím dinosaurem, co tu obsluhuje čerpací stanicí. *Radši oni než já.*

Provedl jsem rychlou kontrolu, abych se ujistil, že jsem tady nezapomněl žádné filtry, a pak jsem zapnul váček – a náhle mi přeběhl po zádech mráz. Na předloktí mi naskočila husí kůže. Drobné chloupky na zátylku mi začaly brnět, jako když jsem se jako děčko zatoulal příliš blízko k některé z těch velkých elektrických rozvodů dole u řeky.

A pak jsem ucítil na zátylku závan ledově chladného dechu.

Přímo za mnou někdo stojí.

Než jsem se ale stačil otočit a podívat se, nateklo mi hrdlo a najednou jsem nemohl dýchat. Neviditelný kouř mě zaštípal v očích a ucpal mi nosní dírky. Začal jsem kašlat a sípat. V návalu paniky jsem vyskočil na nohy a otočil se – ale nikdo tam nebyl.

Co to ksakru...?

A pak... pak ten pocit zmizel stejně náhle, jako se dostavil.

Krk se mi uvolnil. Mohl jsem zase dýchat.

Jarní vzduch byl vlahý, průzračný a klidný.

V korunách stromů nezašuměl ani větřík.

Rozhlédl jsem se po silnici, zda někoho neuvidím. Srdce mi v hrudi bušilo jako o závod. Troy šel ke mně, teď byl nějakých dvacet metrů daleko. „Jsi v pohodě?“ zeptal se s úzkostným výrazem ve tváři. Za ním jsem viděl, jak Melody stále mluví s pumpařem.

Mávl jsem rukou. „Dobrá, jenom tu dorážel páreček nastvaných sršňů. Jeden mi málem zaletěl za triko.“

Protočil očima v domnění, že si dělám legraci – ale pro jistotu se dál nepřibližoval. Promnul si bouli na krku, kam nedávno dostal žihadlo, a řekl: „Tak já myslím, že asi počkám tady...“

Znovu jsem zaklekl a začal se přehrabovat v příslušenství ke kameře. Troy na krajnici stále mluvil – ale já nevnímal ani slovo.

Jediné, nač jsem dokázal v tu chvíli myslet, bylo:

Co se to tu sakra stalo?

18

Jak se ukázalo, na první pohled nepřiliš přátelská obsluha čerpací stanice nám nakonec obrovsky pomohla.

Zatímco jsme s Troyem balili a nakládali věci do dodávky, Melody nasadila svoje kouzlo. Nejprve tomu chlápkoví nabídla vychlazený nápoj z boxu, a zatímco usrkával dietní kolu, do detailu mu vysvětlila, co tu děláme. V jednu chvíli se jejich hlasy ztišily v šepot a oba poodešli od dodávky s hlavami nakloněnými k sobě. Byl jsem si víc než jistý, že mu vypráví o mých rodičích a o tom, jak jejich památník v Sudbury posloužil jako prvotní inspirace pro náš projekt. Ať řekla cokoli, zabralo to. Po pár minutách se vrátili k dodávce, právě když jsme s Troyem skončili s nakládáním vybavení.

„Jmenuju se Henry Whitaker,“ představil se nám pumpař a promnul si strniště na bradě. *Aha, tak ne Hank*, pomyslel jsem si jen. Moje pozornost začala polevovat. „Chase Harper byl můj přítel. Chodili jsme do stejného kostela. Moje žena šla pro jeho paní.“ Zadíval se kamsi do dálky.

„Chase dělal do nějaký elektroniky. Byl na cestě domů z obchodního jednání v Baltimoru, když se stala ta nehoda. Většina lidí tady si myslí, že usnul za volantem.“ Stařík zavrtěl hlavou. „Sotva deset minut od baráku.“

Troy zašoupal nohama a řekl: „Nedávno jsem četl článek, který tvrdil, že více než padesát procent všech nehod se stane do dvou kilometrů od domova oběti...“

Stařík na Troye, který stále ještě nesundal zářivě oranžovou vestu, zamžoural, jako by ten kluk měl tři oči místo dvou a u nosu se mu houpal velký zelený sopel.

Troyovy oči se za brýlemi ještě víc rozšířily a vzápětí uhnul pohledem.

„Prostě jak jsem říkal... Chase měl manželku a syna. Jennifer učí matematiku na střední škole. Teď má samozřejmě prázdniny.“ Zatěkal pohledem z Melody na mě. „Kdybyste chtěli, myslím, že bych jí mohl zavolat a zjistit, jestli je ochotná s vámi mluvit kvůli tomu vašemu filmu.“

„To by bylo...“

„Úžasné,“ přerušila mě uprostřed věty Melody. „Byli bychom vám moc vděční, kdybyste jí zavolal.“ A pak vzala pana Whitakera za paži, aby ho doprovodila zpět přes parkoviště.

Těsně předtím, než zmizeli uvnitř, zvedl stařík hlavu a hlasitě, chraplavě se zachechtal. Byl to suchý, nepříjemný zvuk – jako když hodíte do mixéru kus smirkového papíru.

„Sakra,“ řekl Troy, jakmile se zabouchly dveře čerpací stanice. „Je dobrá.“

„Lepší než ty a já je docela určitě.“

Za pět minut byli zpátky a oba se usmívali.

„Je ochotná si s vámi na půl hodiny po večeři sednout,“ řekl. „Kluka jí pohlídá někdo od sousedů.“ Laskavě se po díval na Melody. „Dal jsem adresu tady holčině. Nemělo by být těžké to najít.“

„Opravdu si toho vážíme, pane Whitakere.“ Bez přemýšlení jsem natáhl ruku. „Ještě jednou vám děkuji za veškerou pomoc.“

Vzal mě za ruku a překvapivě pevně mi s ní potrásl – v tu chvíli jsem se přistihl, že znovu myslím na smirkový papír – a když pak v úsměvu vycenil křivé zuby, dodal: „Můžeš mi říkat Hanku, chlapče. Jako všichni tady.“

19

VIDEOZÁZNAM

(19:10, pátek 6. května 1983)

„Smutné je, že jsme se sem přestěhovali, abychom byli v bezpečí.“

Jennifer Harperová sedí v zahradním křesle ve stínu smuteční vrby. Na jedné ze spodních větví visí houpačka z pneumatiky. Jennifer je krásná takovým tím přirozeným způsobem. Make-upu málo, šperky žádné. Kaštanové vlasy po ramena. Ale vypadá i zní unaveně.

„Moc jsme chtěli Lucase vychovat na malém městě. Někde, kde by si mohl i po setmění hrát venku a chodit za kamarády domů.“ Zasměje se, ale humoru je v tom smíchu pramálo. „Miluje to tady... ale nejsem si jistá, že tu budeme moci zůstat.“

Obraz se při rychlém převíjení videozáznamu vpřed rozmaže a pak se náhle zastaví.

„Jaký byl můj manžel?“ opakuje otázku téměř šeptem. Kamera se pomalu přibližuje k jejímu obličejí. Vrásky kolem jejích očí se prohlubují, zatímco zírá mimo obrazovku na něco, co my nevidíme.

„Byl zábavný a milý... a taky nemotorný a zapomnětlivý... Rád nám dával dárky. Vlastně všem, vážně.“ Názrak úsměvu. „Leželi jsme třeba večer v posteli a četli si a v televizi dávali nějakou směšnou reklamu. A on popadl peněženku z nočního stolku a začal vytáčet bezplatnou linku, kterou na obrazovce inzerovali. Dívala jsem se na něj jako na blázna a on se zasmál a řekl: ‚Hele, sestra potřebuje nůž, co prořízne plechovku.‘ Nebo: ‚Co může být skvělejšího než rybářský prut, který se dá složit a vejde se ti do kapsy? Lucas bude nadšený.‘ A víte co? Obvykle měl pravdu.“

Odkašlala si. „Chase byl úžasný otec. V posledních letech hodně cestoval. A i když byl doma, často mu telefonovali z kanceláře. Někdy to může být těžké... najít rovnováhu mezi pracovním a rodinným životem.“ Zavrtěla hlavou. „Ale on s tím problémem nikdy neměl. Vstával brzy do práce nebo zůstával dlouho vzhůru, když bylo potřeba. Udělal cokoliv, jen aby měl dost času na Lucase. Chase trénoval svůj tým malé ligy a...“

Obraz se opět rozmaže, když se video znovu rychle posune vpřed.

„... bude to znít divně, ale občas ho cítím. Jeho ducha... nebo možná jeho přítomnost, to je vhodnější slovo. Je třeba takové dusné odpoledne jako dnes, vzduch se ani nehne, a najednou mi do obličeje zavane chladivý vánek, i když je to úplně nesmysl. A hned je to zase pryč, jako letmý polibek na tvář. Jindy ucítím dotek na kříži, přesně tam, kam mi vždycky pokládal dlaň, když jsme šli v davu. Jednou ráno, když jsem vylézala ze sprchy, bych byla přísahala, že ho slyším šeptat moje jméno...“

Obrazovka se na několik sekund rozmaže a poté se obraz zastaví.

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy ***Vzpomínka na mrtvé.***
Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.